

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Pf.III.20.156/2024/10.

A felperes:

felperes neve (címe)

A felperes meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Ecseki-Mihalecsik Sára egyéni ügyvéd (címe)

Az alperesek:

I. rendű alperes: I. rendű alperes neve (címe)

II. rendű alperes: II. rendű alperes neve (címe)

Az I. rendű alperes meghatalmazott jogi képviselője:

(szervezet neve) (dr. Fiatal Éva kamarai jogtanácsos, címe)

A II. rendű alperes meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Garancsi Zsolt kamarai jogtanácsos (címe)

A per tárgya:

Közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése

Az elsőfokú bíróság neve és megfellebbezett határozatának a száma:

Szolnoki Törvényszék 6.P.20.642/2022/37.

A fellebbező fél és a fellebbezés sorszáma:

A felperes, 6.P.20.642/2022/41.

Í T É L E T

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg I. és II. rendű alperesnek személyenként 225 640 (kettőszázhuszonötezer-hatszáznegyven) forint - 225 640 (kettőszázhuszonötezer-hatszáznegyven) forint másodfokú eljárási költséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S

A tényállás

[1] A felperes 2010.01.11. napján, a 147/2009. (XI.6.) FVM rendelet alapján, a Nemzeti Diverzifikációs Program keretében megvalósuló mezőgazdasági üzemek korszerűsítéséhez igényelt támogatást pályázat útján.

A korszerűsítés előfinanszírozással valósult volna meg, vagyis úgy, hogy a felperes megelőlegezi a költségeket, melyet utóbb a pályázati támogatás fedezett volna.

[2] A felperes a (település neve)-i géptelepére vásárolt két gépet, összesen 54 940 000 forint összegben, és ehhez kívánta felhasználni az igényelt támogatást.

[3] A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Támogatási Igazgatósága a 2010.12.17. napján kelt határozatával a pályázati kérelmet azonban elutasította azzal, hogy a felperes elért pontszáma (110) kevesebb, mint a támogatás megítéléséhez szükséges minimum pontszám (121).

[4] Az elutasító határozat kézhez vétele (2010.12.21.) után a felperes beszerezte a pályázata értékelését is. Abból megállapította, hogy az MVH az egyes szempontok alapján összességében hány pontra értékelte a pályázatát. Saját számítása szerint 15 ponttal kevesebbet kapott, mint amennyit valójában elérhetett volna.

[5] A felperes erre tekintettel az elutasító határozattal szemben keresettel fordult a Szolnoki Törvényszék jogelődjéhez, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bírósághoz.

Az ügy érdemében már a jogutód, a Szolnoki Törvényszék, mint közigazgatási ügyben eljáró bíróság hozott határozatot. A 2012.01.12. napján meghozott és jogerőre emelkedett, 12.K.27.263/2011/3. számú ítéletében az MVH elutasító határozatát hatályon kívül helyezte, és mint alperest új eljárás lefolytatására kötelezte.

[6] A bíróság megállapította, hogy az MVH felülvizsgálni kért határozata súlyosan sérti az arra nézve irányadó, akkor hatályos 2004. évi CXL. törvény, valamint az rPp. több rendelkezését.

Kifejtette, alapelvi követelmény a közigazgatási hatósági eljárás során, hogy a hatóság az ügyfél számára közérthető módon biztosítsa a döntése tartalmát, és annak megismerhetőségét. A támadott határozat azonban mindössze azt rögzítette, hogy a felperes 110 pontot ért el a maximális 150 ponthoz képest, miközben a támogatás alsó határa 121 szakmai pont volt.

Nem tartalmazta a határozat, hogy a pontszám kialakítása során milyen értékelési módszerek, szempontok játszottak szerepet. A közigazgatási perben a bíróság szakértői véleményt szerzett be annak megállapítására, hogy a felperes pályázata esetén szabályszerű volt-e a pontszámítás.

A szakértő megállapította, hogy az MVH elutasító határozatának indokolása és az ennek alapján számított pontértékek között ellentmondás van.

A szakértő által vizsgált értékelési szempontok alapján a felperes teljesítette mindkét támogatási igény vonatkozásában a pályázati feltételeket.

[7] A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal a megismételt eljárásban a 2012.07.18. napján kézbesített határozatával ismét elutasította a pályázati kérelmet.

A felperes elért pontszámát 112 pontban határozta meg, ez alacsonyabb volt, mint a módosított alsó ponthatár, így forráshiány miatti indokkal került újból elutasításra pályázat.

[8] Az MVH határozata ellen a felperes ismételten keresetet terjesztett elő a közigazgatási bíróságon, annak hatályon kívül helyezése iránt. Ezt a Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 12.K.26.952/2013/12. számú ítéletével el is rendelte. A megismételt közigazgatási eljárásban 2015. december 16-i határozattal az elbíráló hatóság elutasította a felperesi kérelmet. A felperes ezt követően ismét közigazgatási pert kezdeményezett.

[9] A Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2017.02.13. napján kelt és aznap jogerőre emelkedett, 5.K.27.232/2016/7. számú ítéletével az MVHF/1962/2016. számú határozatát újra hatályon kívül helyezte, és új eljárást írt elő.

[10] A legutóbbi megismételt eljárásban az MVHF újólág elutasító elsőfokú határozatot hozott. A felperes fellebbezése folytán másodfokon a jogutód Agrárminisztérium

(EUS és Nemzeti Támogatások Jogorvoslati Főosztálya) hozott helybenhagyó határozatot 2020.04.02. napján.

A jogerős közigazgatási határozat indokolása szerint annak ellenére, hogy a felperes kérelmére adható pontszám már meghaladta az alsó határként megállapított pontszámot, az elsőfokú hatóság jogszerűen hozott elutasító döntést, ugyanis 2012.09.03. napját követően kifizetésre sem közösségi, sem pedig nemzeti forrásból már nem kerülhetett sor. A tagállamok ezen időpontot követően az előírt diverzifikációs intézkedésre már nem nyújtottak támogatást.

Arról külön tájékoztatták a felperest, hogy „esetleges kártérítési igényét” polgári perben érvényesítheti.

E határozatot 2020.05.06. napján kézbesítették a felperesnek.

[11] A felperes kártérítés iránti keresetét 2022.07.20. napján nyújtotta be a Szolnoki Járásbírósághoz.

A Szolnoki Járásbíróság a 2022.09.25. napján jogerőre emelkedett, 12.P.20.885/2022/2. számú végzésében megállapította hatásköre hiányát és elrendelte a keresetlevél áttételét a Szolnoki Törvényszékhez, a Pp. 174. § (1) bekezdése alapján.

A felperes keresete és az alperesek ellenkérelmei

[12] A felperes keresetében az alperes marasztalását kérte közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése jogcímén 23 418 900 forintban és annak 2012.10.01. napjától járó törvényes kamataiban, továbbá az alperes marasztalását a költségjegyzék szerinti perköltségében.

Keresete jogcímeiként a hatályos Ptk. 6:548. § (1) bekezdését jelölte meg, a kamatigény tekintetében pedig a Ptk. a 6:48. §-át.

[13] A II. rendű alperes perbevonásának engedélyezése után az alperesek egyetemleges marasztalását kérte a késedelmi kamatra is kiterjedően.

Sérrelmezte, hogy közel 10 évig folyt közigazgatási eljárás az MVH-nál, az alperesek jogelődjénél.

Az alperesi jogelőd elhúzódozó, jogszabálysértő eljárása vezetett oda, hogy a pályázati pontszám átszámítása ellenére kicsúsztak a támogatási határidőből.

Szakvéleménnyel bizonyított, hogy a támogatás odaítéléséhez szükséges alsó pontszámot valójában elérte, ennek ellenére pályázati kérelme többször visszautasításra került, amit kirívó jogsértésként értékel.

Hangsúlyozta, lényegében a közigazgatási hatóság számítási hibája miatt nem kerülhetett sor időben az őt megillető támogatás kifizetésére.

[14] Az I. rendű alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult, vitatta, hogy a perbe vitt igény vele szemben lenne érvényesíthető. Az MVH ugyanis kormányrendelet alapján 2016.12.31. napjával beolvadásos különválással megszűnt, jogutódja a 328/2016. (X.28.) Kormányrendelet 1. § (2) bekezdése szerint a (II. rendű alperes). A felperes így legfeljebb a (II. rendű alperes)-sel szemben érvényesítheti igényét.

[15] Érdemben megjegyezte, a felperes keresete megalapozottsága esetén nem hivatkozhat a hatályos Ptk.-ra, az rPtk. szabályai alapján kell elbírálni a keresetét.

Amennyiben a bíróság vele szemben mégis érvényesíthetőnek találja a keresetet, az érdemben elutasítandó, figyelemmel arra, hogy a kártérítés jogszabályi feltételei nem állnak fenn. Vitatta, hogy az MVH, mint jogelőd kárt okozott volna a felperesnek.

A kár keletkezését, mibenlétét illetően a felperes sem tényelőadást, sem bizonyítékot nem csatolt, bizonyítási indítványt nem tett.

[16] Hivatkozott a felperes követelésének elévültségére is, az rPtk. 324. § (1) bekezdése és a 360. § (1) bekezdése alapján. Álláspontja szerint a felperes „károsodása” már az első elutasító közigazgatási határozat kézbesítésétől számítottan elévült, számítása szerint az elévülés legkésőbb 2012.09.30. napján bekövetkezett. Számítása szerint az elévülési idő kezdő időpontja: 2012. szeptember 30. napja, végső időpontja: 2017.10.01. napja. Amennyiben a végső időponttól számítottan a felperes követelését menthető okból nem tudta érvényesíteni, úgy az rPtk. 326. § (2) bekezdésének alkalmazásával – figyelemmel arra, hogy a 2020-ban meghozott határozatig az elévülési idő nyugodott – az elévülés 2021.05.07. napján bekövetkezett.

[17] A II. rendű alperes érdemi ellenkérelmével ugyancsak a kereset elutasítását kérte.

Kifogásolta, hogy perbevonását követően a felperes nem indokolta meg, mely tény, és mely jogszabály alapján kéri az alperesek „egyetemleges” marasztalását.

[18] A pályázati pontok téves számításánál egyetértett az I. rendű alperes álláspontjával.

A BH 2000. évi 55. számú eseti döntés alapján hivatkozott arra is, hogy valamely jogszabály rendelkezésének az egyes államigazgatási szervek, bíróságok részéről történő téves értelmezése és a bizonyítékok téves értékelése önmagában felróható magatartást nem valósít meg.

Kifejtette, a felperes a kártérítési igényét az rPtk. szabályai alapján érvényesítheti, továbbá azt is, hogy a perbeli pályázat támogatására vonatkozó lehetséges kötelezettségvállalás végső határideje 2011.09.30. napja volt, jogszabályi rendelkezés alapján.

A megismételt eljárásokban született elutasító döntések értelmében a helyes pontszámítás alapján sem teljesíthette volna a jogelőd a felperes kérelmét.

[19] A 2005-2016. években megismételt közigazgatási eljárások jogszabálysértését utóbb csupán abban állapította meg a bíróság, hogy nem adtak tájékoztatást a felperes kártérítési igénye tekintetében.

Ezek a határozatok megfelelően állapították meg a felperes pályázatának pontszámát, azok tehát nem okozhattak kárt a felperesnek.

A kártérítési igény alapossága esetén is legfeljebb az első közigazgatási határozat okozhatott kárt.

[20] II. rendű alperes osztotta az I. rendű alperes álláspontját a perbe vitt felperesi követelés elévültsége tekintetében is.

Az elsőfokú bíróság ítélete és döntésének indokai

[21] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, egyúttal rendelkezett a felperes perköltség- és illetékfizetési kötelezettségéről. A bíróság ítéletének jogi indokolásában ismertette az rPtk. 324-326. § rendelkezéseit. Rögzítette továbbá, hogy az alperesek elévülési kifogását vizsgálva, és annak helyt adva utasította el a kereseti igényt elévültség miatt. Ennek indokaként elsődlegesen arra utalt, maga a felperes is keresetében, 2012. október 1. napját jelölte meg kamatkövetelés kezdő időpontjaként, amely a káridőpontnak felel meg. Az alperesek helyes következtetést vontak el ebből arra nézve, hogy a kártérítési követelés 5 éves elévülési ideje ehhez képest 2017. október 1. napján bekövetkezett.

[22] Hangsúlyozta a bíróság, hogy a közigazgatási eljárások nem külön eljárásnak tekintendők, hanem a közigazgatási bíróság hatályon kívül helyező rendelkezései folytán ugyanaz az eljárás ismétlődött meg több esetben. Ehhez képest az első közigazgatási határozatot vette figyelembe a bíróság kezdő időpontként, mely 2010. december 21. napján született.

[23] Az alperesek elévülési idő nyugvásával kapcsolatos nyilatkozatát figyelembe véve, vagyis, ha a kártérítési igény elévülése a legutóbbi közigazgatási határozat közléséig, tehát 2020. május 6. napjáig nyugodott volna, az elévülés az attól számított 1 éves idő elteltével, vagyis 2021. május 7. napján bekövetkezett, ez is még a keresetlevél benyújtása előtt történt. A bíróság kiemelte, a felperes tévesen hivatkozott arra, hogy a legutóbbi határozat alapozza meg kártérítési igényét. Ott csupán a kártérítési igény érvényesítésének lehetőségéről kapott tájékoztatást, a károsodása valójában korábban, már 12 évvel ezelőtt

bekövetkezett. Mindezekre tekintettel a bíróság az alperesek elévülési kifogásának helyt adott és nem bocsátkozott a felperesi kárigény érdemi elbírálásába, mivel az bírói úton nem érvényesíthető.

A felperes fellebbezése és az alperesek ellenkérelmei

[24] Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, kérve annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasítását a kárigény érdemi elbírálása érdekében. A történeti tényállás ismertetése nyomán jogi érvelésként előadta, az elsőfokú bíróság az elévülésre vonatkozóan hozott döntést, ezért kizárólag az elévülés kérdéskörében adja elő jogi indokait. Elsődlegesen kifogásolta, hogy a törvényszék ítéletének indokolásában nem állapított meg egy határozott időpontot, amelyet az elévülés kezdő időpontjának tekintett. Utalt arra, hogy a károsodás bekövetkeztét a bíróság 2012. október 1. napjára datálta, de kitévelt tett arra is, hogy a károsodás már az első közigazgatási határozat meghozatalával bekövetkezett.

[25] A továbbiakban idézte az rPtk. 327. § (1), (2) bekezdés rendelkezéseit, valamint a Kúria eseti döntéseit, melyek az elévülés megszakításának bekövetkeztére vonatkoztak. Állítása szerint 2012., 2013. és 2017. években a bírósági igényérvényesítés megszakította az elévülést. Ezen kívül 2018. szeptember 7., valamint 2019. október 9. napján írásbeli felszólítást is közölt az alperesi hatósággal, melyek álláspontja szerint szintén megszakították az elévülést. Ehhez képest a 2022. évben benyújtott keresetlevéllel érvényesíteni kívánt kárigény nem évült el.

[26] Hiányolta, hogy a Pp. 346. § (5) bekezdés előírása ellenére az ítélet nem tartalmazza az alapjául szolgáló jogszabályokat és azok értelmezését. A jogi indokolás a lényeges tényállási elemeket a Kúria közzétett határozatában rögzített elvárások ellenére nélkülözi. Az elévülés kérdésében lényegét tekintve jogszabályhellyel alátámasztott indokolást nem tartalmaz. Emellett az ítélet [50] bekezdése önmagával is ellentmondásban áll, abból nem derül ki, hogy a törvényszék az általa megjelölt két időpont közül melyiket tekinti az elévülés kezdő időpontjának. Felperes sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság az elévülés megszakadását egyáltalán nem vizsgálta. Az indokolás hiányos a tekintetben is, hogy nem jelölte meg a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett körülményeket, különösen azokat az okokat, amelyek miatt valamely tény nem talált bizonyítottnak vagy amely miatt több bizonyíték közül egyeseket figyelmen kívül hagyott, míg másoknak bizonyító erőt tulajdonított. Ennek hiánya a Pp. 380. §-ának c) pontjából következő hatályon kívül helyezést teszi szükségessé, mivel a bíróság lényeges eljárási szabályt sértett, így az ítélete megalapozatlan, érdemi felülbírálatra nem alkalmas.

[27] A fellebbezés kiegészítéseként további eljárásjogi hibának és lényeges eljárási szabálysértésnek róta fel azt, hogy az elsőfokú bíróság az eljárás perfelvételi szakát szabályosan, alakszerű végzéssel nem zárta le, jöllehet a Pp. 194. § (1) bekezdése ezt előírja és ehhez kötőerőt is társít. A bíróság csupán azt rögzítette, hogy áttér az érdemi tárgyalási szakra, a perfelvétel lezárásának tényét a végzés nem tartalmazza. Ennek hiányában szabályszerű eljárással nem lehetett áttérni az érdemi tárgyalási szakra, ez az eljárási szabálysértés olyan súlyú, amely ugyancsak a hatályon kívül helyezést teszi szükségessé.

[28] Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelme az ítélet helybenhagyására irányult. Az ítélet, valamint a felperesi fellebbezés ismertetését követően érdemben I. rendű alperes előadta, az ítélet indokolása nem sért eljárási szabályt. A Pp. 380. § c) pontjához fűzött miniszteri indokolás szerint a másodfokú bíróság csak abban az esetben helyezheti hatályon kívül az elsőfokú ítéletet, ha az a törvényben előírt kötelező tartalmi elemek közül egyáltalán nem tartalmazza a rendelkező részt vagy az indokolást és nem állnak fenn az ítélet kiegészítésének feltételei sem. Ilyen hiányosság az elsőfokú ítélet vonatkozásában nem áll fenn, erre a felperes sem hivatkozott fellebbezésében. A felperes által állított további eljárási szabálysértések sem adnak alapot hatályon kívül helyezésre. A bíróság a perbeli bizonyítékokból helyes mérlegeléssel a jogszabályoknak és az ítélkezési gyakorlatnak megfelelő következtetést vont le, döntését kellően indokolta.

[29] A perfelvétel lezárásának kérdését illetően hangsúlyozta, ezen eljárási hiba az ügy érdemi döntésére nem hatott ki. Az elsőfokú bíróság eljárása az anyagi pervezetés szabályaival is összhangban állt. Felperes az elsőfokú eljárás során megjelölte az álláspontja szerinti elévülési kezdő időpontot, az elévülés megszakadására azonban nem hivatkozott. Az elsőfokú bíróság az ügyben tartott tárgyaláson közrehatott abban, hogy felperes az elévülés kapcsán álláspontját teljeskörűen kifejttesse. Az elévülés kezdő időpontjával kapcsolatos felek közötti eltérő álláspontok kérdésében a bíróság döntést hozott és az ítéletben annak indokait is kifejtette. A továbbiakban I. rendű alperes jelezte, a felperes által fellebbezésében hivatkozott felszólító levelek megküldése részére nem történt meg. Ezen újabb bizonyítékok fellebbezéshez kapcsolódó felhasználását a Pp. 373. § (1) és (2) bekezdése nem teszi lehetővé. Felperes az elsőfokú eljárásban ugyanis nem hivatkozott sem az elévülés megszakadására, sem a fellebbezésben előadott állítólagos felszólító levelekre. Ezek az említett eljárási szabályok folytán másodfokú eljárásban már nem vizsgálhatók. A közigazgatási perek kapcsán I. rendű alperes kiemelte, azok nem a perbeli kárigény érvényesítésére irányultak, a kártérítési követelés elévülési idejének megszakítására nem alkalmasak, másfelől az I. rendű alperestől elkülönült jogalanyisággal rendelkező szerv ellen indultak. Az ítélet indokolása egyértelmű abban a tekintetben, hogy a perbeli követelést illetően az elévülés a bíróság álláspontja szerint 2012. október 1. napján kezdődött és 2017. október 1. napján következett be. Az elévülés nyugvását illetően is osztotta I. rendű alperes az elsőfokú ítélet indokolásának levezetését. A nyugvás kérdését a bíróságnak vizsgálnia kellett az alperesi védekezés folytán, és helyes álláspontot foglalt el arra nézve, hogy a felperes által május 6. napján átvett utolsó közigazgatási határozat meghozataláig nyugodott, majd ezt követő 1 év elteltével bekövetkezett az elévülés.

[30] A II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelme ugyancsak az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Osztva az elsőfokú bíróság álláspontját, előadta, a kártérítési követelés elévülése 2012. szeptember 30. napján megkezdődött és az 2017. október 1. napján bekövetkezett. Kérte figyelembe venni, hogy a peres felek egyezően adták elő az eljárás során a kár bekövetkezésének időpontját. Az elsőfokú eljárásban a felperes nem tudta és nem is kívánta cáfolni az elévülésre vonatkozó alperesi nyilatkozatokat, egyebekben pedig nem hivatkozott az elévülés megszakítására. E tekintetben új tény, bizonyíték fellebbezésben már nem hozható fel, ezek egyébként sem alkalmasak az elévülés megszakításának alátámasztására. A II. rendű alperes hiányolta, hogy a felperes a hivatkozott felszólító leveleket nem csatolta fellebbezéséhez. Mindezek folytán az elsőfokú ítélet helybenhagyása indokolt.

[31] A felperes mindkét alperesi ellenkérelemre további írásbeli észrevételeket tett, melyben megismételte, illetve fenntartotta a fellebbezésben előadott jogi indokait.

Az ítéltábla döntésének indokai

[32] A felperes fellebbezése alaptalan.

[33] A jelen peres eljárásra a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. tv. (Pp.) rendelkezései az irányadók. A Pp. 370. §-a egyértelműen meghatározza, hogy a másodfokú bíróság a fellebbezés során milyen körben bírálhatja el az elsőfokú bíróság ítéletét. A felülbírálati jogkör az adott kérdés vizsgálatának és minősítésének joga, amely magában foglalja az elsőfokú bíróság döntésének megváltoztathatóságát. A Pp. 369. §-a a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörének típusait határozza meg és azt is szabályozza, hogy a felülbírálati jogkör milyen keretek között gyakorolható. Alapvető, hogy a fellebbezés okát és annak indokait a félnek egyértelműen meg kell határoznia és ezzel kell kijelölnie a másodfokú bíróságtól kért jogvédelem tárgyát és körét (Pp. 371. §). Mind a fellebbező félnek, mind ellenfelének tisztában kell lennie azzal, hogy milyen okból, az elsőfokú eljárás konkrétan milyen cselekményeit sérelmezve terjesztette elő a fellebbezést, és csak ez jelölheti ki a másodfokú jogvita kereteit, az ilyen tartalmú fellebbezés, illetve ellenkérelem alkalmazkodik a tisztességes eljárás követelményéhez.

[34] A fellebbezés tartalmát illetően az új Pp. rendelkezései szerint továbbra is a fellebbező fél kötelezettsége annak határozott megjelölése, hogy a jogorvoslat során a másodfokú bíróság milyen döntést hozzon, a kifogásolt rendelkezést vagy annak valamely részét mennyiben és milyen okból változtassa meg, vagy helyezze hatályon kívül [Pp. 371. § b) pont], továbbá azt az anyagi vagy eljárási jogszabálysértést is meg kell jelölnie, amire a fellebbezését alapítja [Pp. 371. § d) pont].

[35] A felperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének a Pp. 380. § c) pontjára, míg másodlagos fellebbezési kérelmében a Pp. 381. §-ára figyelemmel történő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasítását kérte.

[36] A Pp. 380. §-a az elsőfokú ítélet kötelező hatályon kívül helyezését írja elő meghatározott eljárási szabálysértés esetén. A c) pont értelmében a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét végzéssel hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja, ha az ítélet olyan orvosolhatatlan formai hiányosságban szenved, amely miatt érdemi felülbírálatra alkalmatlan.

[37] A felperes fellebbezésében azt állította, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének jogi indokolása a Pp. 346. § (5) bekezdésére figyelemmel olyan orvosolhatatlan formai hiányosságban szenved, amely miatt érdemi felülbírálatra alkalmatlan.

[38] A Pp. 346. § (5) bekezdése szerint a jogi indokolás tartalmazza az ítélet alapjául szolgáló jogszabályokat és szükség szerint azok értelmezését, a megállapított tényekre vonatkozó bizonyítékokat azokkal a körülményekkel együtt, amelyeket a bíróság a

bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, a tények megállapításának egyéb körülményeit, továbbá azokat az okokat, amely miatt a bíróság valamely tényállítást nem talált bizonyítottnak vagy amelyek miatt a felajánlott bizonyítást mellőzte. A jogi indokolás tartalmazza azokat az okokat is, amelyek miatt a bíróság jogkérdésben eltért a Kúriának a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától vagy az arra irányuló indítványt elutasította.

[39] A felperes fellebbezésében arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének jogi indokolása mindössze 3-4 bekezdésből áll {[50]-[53] bekezdés}, mely az elévülés kérdésében semmilyen jogszabályhellyel alátámasztott indokolást nem tartalmaz. Arra is hivatkozott, hogy az ítélet [50] bekezdése önmagával ellentmondó, mert nem derül ki, hogy a törvényszék az általa megjelölt két időpont közül melyiket tekinti az elévülés kezdő időpontjának. Kifogásolta, hogy az ítélet [51] bekezdése az elévülés nyugvását taglalja, amelyre azonban senki sem hivatkozott a perben, ugyanakkor a törvényszék az elévülés megszakadását nem vizsgálta. Félreértelmezhetőnek tekintette az [52] bekezdésben megjelölt 12 éves időtartamot, emellett a törvényszék nem indokolta, hogy miért, mely jogszabályhely alapján tekinti tévesnek a felperes hivatkozását, illetve véleménye szerint a károsodás bekövetkeztére újabb számítási módot jelölt meg.

[40] A felperes hivatkozása, az elsőfokú ítélet orvosolhatatlan formai hiányosságára alaptalan. Az alperesek fellebbezési ellenkérelmükben helyesen utaltak a Pp.-hez fűzött miniszteri indoklásra, amely egyértelműen meghatározza, hogy a másodfokú bíróság a Pp. 380. § c) pontjára figyelemmel csak akkor helyezheti hatályon kívül az elsőfokú bíróság ítéletét, ha az ítélet a törvényben előírt kötelező tartalmi elemek közül egyáltalán nem tartalmazza a rendelkező részt vagy az indokolást, és értelemszerűen nem állnak fenn az ítélet kiegészítésének feltételei sem, erre utal a szövegben a „nem orvosolható” fordulat. E tartalmi fogyatékoság következménye a másodfokú eljárás tárgyának a hiánya, ami a fellebbezés érdemi elintézésének az akadálya.

[41] Az elsőfokú ítélet jogi indoklásából megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság a felperes állításával szemben az ítélet indoklásának [41]-[53] bekezdésében vizsgálta a felperesi követelés elévültségét. A Pp. 346. § (5) bekezdésének megfelelően az elsőfokú ítélet tartalmazza az annak alapjául szolgáló jogszabályokat és azokat a körülményeket is, amelyeket az elsőfokú bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, illetve az egyes tények megállapításának egyéb körülményeit. Az elsőfokú bíróság a kereseti követelés elévültségének vizsgálata során elsődlegesen meghatározta a kár bekövetkeztének időpontját, amelyet a felperes keresetében megjelölt késedelmi kamatfizetés kezdő időpontjának megfelelően állapított meg. Ehhez képest határozta meg a követelés elévülésének időpontját, figyelembe véve azt, hogy a felperes nem hivatkozott az elévülési idő nyugvására. Utalt ugyanakkor az alperesek elsőfokú eljárásban előadott azon álláspontjára is, mely szerint, ha a kártérítési igény érvényesítése az Agrárminisztérium határozatának átvételéig, azaz 2020. május 6. napjáig nyugodott volna, az elévülés még a keresetlevél benyújtása előtt, 2021. június 5. napján ez esetben is bekövetkezett. A felperes által hivatkozott, az [52] bekezdésben feltüntetett 12 év időtartam némileg félreérthető, ám a keresetlevél 2022. július 20. napján történt benyújtására figyelemmel nem feloldhatatlan ez a megjelölés. A keresetlevél benyújtásához képest ugyanis csaknem 12 évvel korábban keletkezett a felperes kára.

[42] Az előbbiekre tekintettel a felperes fellebbezésében hivatkozottak nem merítik ki az ítélet eljárási szabálysértés miatti kötelező hatályon kívül helyezésének Pp. 380. § c) pontjában megjelölt feltételeit, ezért alaptalan a felperes erre alapított hatályon kívül helyezés iránti kérelme.

[43] A felperes az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését másodlagosan a Pp. 381. §-ára hivatkozással kérte.

[44] A Pp. 381. §-a értelmében a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét végzéssel hatályon kívül helyezheti és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasíthatja, ha szükséges az elsőfokú eljárás megismétlése vagy kiegészítése, mert az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak megsértése az ügy érdemi eldöntésére kihatott és annak orvoslása a másodfokú eljárásában nem lehetséges vagy nem észszerű (az ítélet mérlegelhető hatályon kívül helyezése eljárási szabálysértés miatt).

[45] A felperes a mérlegelhető hatályon kívül helyezés kapcsán a perfelvételt lezáró végzés formális meghozatalának hiányára, mint lényeges eljárási szabálysértésre hivatkozott, valamint arra, hogy az elsőfokú bíróság elmulasztotta a felek anyagi pervezetését az elévülés nyugvásával kapcsolatos tényállítások folytán szükségessé váló bizonyítási teher megjelölését. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem vizsgálta az elévülés nyugvását illetőleg annak megszakadását sem. Előadta, hogy a kereseti követelésének jogalapja nem évült el, mivel a pályázata eredménytelenné nyilvánítását követően több alkalommal indított peres eljárást, illetőleg szólította fel a hatóságot a pályázat szabályszerű elbírálására.

[46] Az eljárás irataiból megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság a 2024. március 25. napján megtartott tárgyaláson (35. számú jegyzőkönyv 3. oldal) tájékoztatta a feleket, hogy tegyék meg további perfelvételi nyilatkozataikat, mivel a perfelvételt le kívánja zárni. A felek kijelentették, hogy megtették a nyilatkozataikat, ezt követően az eljáró bíró tájékoztatást adott a feleknek a Pp. 195. §-ában foglalt egyezségkötés lehetőségéről. Miután rögzítette ennek eredménytelenségét, meghozta a 35/I. számú végzést, amely szerint „a bíróság áttér a per érdemi tárgyalására, felhívja a feleket nyilatkozataik megtételére”. Ezt követően rögzítette a jegyzőkönyvben, hogy a felek képviselői egyezően előadták, hogy fenntartják érdemi nyilatkozataikat (kereset, ellenkérelem), valamint a további perfelvételi nyilatkozataikat, és határozat hozatalát kérik. Ezt követően az eljáró bíró II. számú végzésével a tárgyalást berekesztette és kitűzte a határozathirdetés időpontját.

[47] A Pp. 194. § (1) bekezdése szerint, ha a felek a perfelvételi nyilatkozataikat megtették és a perfelvételi tárgyalás elhalasztásának nincs helye, a bíróság a perfelvételt végzéssel lezárja; a bíróság a végzéséhez kötve van.

A (2) bekezdés értelmében a perfelvétel lezárása előtt a bíróság a feleket erre figyelmezteti és lehetőséget biztosít további nyilatkozataik megtételére.

[48] A Pp. 196. §-a szerint, ha a felek között a 195. §-ban foglaltak alapján nem jött létre egyezség és az eljárás nem szünetel, a bíróság nyomban megtartja vagy – ha ezt az ügy körülményei nem teszik lehetővé – kitűzi az érdemi tárgyalást és arra a feleket idézi.

[49] Az előbbiekből megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság lényeges eljárási szabálysértést követett el, amikor 35/I. számú végzésében nem határozott a perfelvétel lezárásáról, mivel csupán azt rögzítette, hogy áttér a per érdemi tárgyalására. Az előbbieken ismertetett perrendtartási szabály szerint ugyanakkor az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére csak abban az esetben kerülhet sor, ha az elsőfokú eljárás lényeges eljárási szabálysértése az ügy érdemi eldöntésére kihatott, illetőleg, ha ez a másodfokú eljárásban nem orvosolható. Az ítéltábla álláspontja szerint az elsőfokú bíróság eljárási szabálysértése, azaz, hogy formálisan nem határozott a perfelvétel lezárásáról, hanem csupán azt rögzítette, hogy áttért a per érdemi tárgyalására, nem hatott ki az ügy érdemi eldöntésére, mivel a keresetet annak elévülésére figyelemmel utasította el. Amennyiben a felek ilyen anyagi jogi kifogással élnek a perben, a bíróságnak először ezt kell vizsgálnia, és ennek megalapozottsága esetén szükségtelen további eljárási cselekmények lefolytatása, mivel az ügy elbíráható.

[50] Jelen ügyben nem helytálló a felperes azon fellebbezési állítása, hogy az elévülés nyugvására nem történt hivatkozás a perben, ugyanis az I. rendű alperes a 15. számú, míg a II. rendű alperes a 21. számú beadványában jelentette ki, hogy a felperes kártérítési követelésének elévülése 2012. szeptember 30. napján megkezdődött és tekintettel arra, hogy az elévülés tudomásuk szerint nem szakadt meg és nem is nyugodott, az 2017. október 1. napján bekövetkezett. Ennek kapcsán a felperesi képviselő a per tárgyalásán (35. számú jegyzőkönyv, 2. oldal utolsó bekezdése) akként nyilatkozott, nem lehet szó a kereset elévüléséről és nem osztja az alperesek álláspontját az elévülés nyugvása körében sem, és „nem csúszott ki a keresetindítási határidőből”. Ekkor is hivatkozott az Agrárminisztérium levelére, amelyet 2020. május 6. napján vett át. Az alperesek a tárgyaláson megismételték korábbi előadásukat, amely szerint, ha nyugvásnak tekintik azt az időszakot, ameddig az Agrárminisztérium levelében tájékoztatta a felperest a perindítás lehetőségéről, az elévülés akkor is bekövetkezett. Lényegében erre utal az elsőfokú bíróság ítéletének [51] bekezdésében, amely a régi Ptk. 326. § (2) bekezdésére figyelemmel tartalmilag azt állapítja meg, hogy ha a követelést a jogosult menthető okból nem tudja érvényesíteni, az akadály megszűnésétől számított 1 éven belül a követelés akkor is érvényesíthető, ha már az elévülési idő eltelt vagy abból 1 évnél kevesebb van hátra. Az elsőfokú bíróság tehát úgy tekintette, hogy ha az igényérvényesítés az eljáró állami szerv végleges döntésének kézhezvételéig, 2020. május 6-áig nyugodott volna, úgy ehhez képest az igényérvényesítésre még nyitva álló 1 éves határidő (2021. május 6.) a keresetlevél benyújtását (2022. július 20.) megelőzően eltelt. Az ítéltábla a perbeli – elévüléssel kapcsolatos – jogvita megítélését illetően, ezt a levezetést tekinti helytállónak. A késedelmes perindítás miatt az elévülési idő nyugvását követő 1 éves határidőt mulasztotta el a felperes, kárigénye ez esetben sem érvényesíthető a bíróság előtt [rPtk. 326. § (2) bekezdés]. Az elsőfokú bíróság az előbbieken túl valóban nem foglalkozott az elévülés esetleges megszakadásának vizsgálatával, mivel erre vonatkozóan felperesi tényállítás az elsőfokú eljárásban nem volt.

[51] A felperes csupán a másodfokú eljárásban, a fellebbezésében hivatkozott az elévülés általa állított megszakítását alátámasztó tényekre.

[52] A Pp. 373. § (2) bekezdése értelmében a fellebbezésben új tény állítására akkor kerülhet sor, ha az új tény a fél önhibáján kívüli okból az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztését követően jutott a fellebbező fél tudomására vagy következett be, feltéve, hogy az elbírálás esetén rá nézve kedvezőbb ítéletet eredményezhetett

volna. A felperes nem nyilatkozott arról, hogy az előbbi tényeket miért csupán a fellebbezésében adta elő. Tekintettel arra, hogy az általa az elévülés megszakításának alátámasztására megjelölt tények számára már az elsőfokú eljárásban is nyilvánvalóan ismertek voltak, ezért azok fellebbezésben történt előadása meg nem engedett új tényállításnak minősült, erre figyelemmel azokat az ítéltábla a fellebbezés elbírálása során nem vette figyelembe [Pp. 373. § (1) bekezdés].

[53] Megjegyzi ugyanakkor az ítéltábla, hogy a felperes által előadott új tények – amint arra az alperesek fellebbezési ellenkérelmükben helyesen rámutattak – egyébként sem alkalmasak az elévülés megszakításának alátámasztására, mivel azok nem a perbeli – kártérítési – igény érvényesítésére vonatkoztak.

[54] A felperes további eljárási szabálysértésként jelölte meg a fellebbezésben, hogy az elsőfokú bíróság elmulasztotta a felek anyagi pervezetését az elévülés nyugvásával kapcsolatos tényállítások folytán szükségessé váló bizonyítási teher megjelölésére.

[55] A Pp. 237. § (1) bekezdése szerint a fél perfelvételi nyilatkozata – e § alkalmazásában ideértve a keresetlevélben feltüntetett nyilatkozatokat is – hiányos, nem kellően részletezett vagy ellentmondó, a bíróság közrehat abban, hogy a fél a perfelvételi nyilatkozatát teljeskörűen előadja, illetve annak hibáit kijavítsa.

A (2) bekezdés alapján, ha a perfelvételi nyilatkozat nem terjed ki valamely lényeges tény vonatkozásában a bizonyításra vagy a felek között vita van abban, hogy valamely tény bizonyítása mely a felet terheli, a bíróság az (1) bekezdésben foglaltakon túl tájékoztatja a feleket a bizonyíték rendelkezésre bocsátása, illetve a bizonyítás indítványozása elmulasztásának, valamint a bizonyítás esetleges sikertelenségének következményéről is.

A (3) bekezdés értelmében a bíróság hozzájárul a jogvita kereteinek tisztázásához azzal, hogy a felek tudomására hozza, ha

- a) az általuk hivatkozott jogszabályi rendelkezést eltérően értelmezi,
- b) a rendelkezésre álló adatok alapján olyan tényről észlel, amelyet hivatalból kell figyelembe venni, vagy
- c) jogszabály szerint a kérelemhez nincs kötve,

és lehetőséget biztosít a feleknek nyilatkozataik megtételére.

A (4) bekezdés szerint a bíróság az (1)–(3) bekezdésben meghatározott esetekben az ügy körülményeitől függően a félhez intézett kérdéssel, nyilatkozattételre felhívással, illetve tájékoztatással járul hozzá ahhoz, hogy a felek eljárási kötelezettségeiket teljesíthessék.

Az (5) bekezdés alapján a bíróság a felek kérelmének és jogállításának korlátain belül gyakorolja az anyagi pervezetést, amelyet a felek perbeli cselekményeik megtételekor szabadon felhasználhatnak.

[56] A perfelvételi szakban az anyagi pervezetés számos követelmény teljesülésének az eszköze. Ide tartozik a nyilatkozatok tartalom szerinti minősítése, a hiánypótlás szükségességének felismerése, a kereset és ellenkérelem következetlenségeinek kiküszöbölésére törekvés, az eljárás stratégiai tervezése, a tény- és joganyag ismerete, valamint a célratörő pervezetés. A perfelvétel során a bíróság közrehatási kötelezettsége Pp. 183. § (1) bekezdésében szereplő tartalmi elemekkel kapcsolatban áll fenn. Amennyiben a felek nyilatkozatai az előbbiek tekintetében egyértelműek, teljesek és az előadások nem önellentmondóak, a bíróság mellőzheti az anyagi pervezetési szabályok alkalmazását. A mellőzés egyben azt is jelenti, hogy a perfelvételi tárgyalás (vagy a további írásbeli perfelvétel) szükségtelen, aminek tényéről a bíróság a feleket tájékoztatja (Pp. 197. §). Ugyancsak nem szükséges az anyagi pervezetés körében a felek figyelmét olyan körülményre felhívni, amelyről a bíróság korábban ugyanazon vonatkozásban (tehát nem pusztán általánosságban, hanem egyediesítve) már nyújtott tájékoztatást, ideértve azt az esetet is, amikor a fél a tájékoztatást vagy felhívást figyelmen kívül hagyta. Mellőzhető az anyagi pervezetés részeként szolgáló tájékoztatás azokban az esetekben is, amikor a jogi képviselővel eljáró fél ellenfele már egyértelműen rámutatott egy nyilatkozat hiányos, homályos vagy ellentmondó voltára, vagyis a kérdéses hiányosság ismert. A professzionális perrendben a jogi képviselőtől elvárható, hogy ilyen helyzetben megfelelően reagáljon és a bíróság felhívására – külön tájékoztatás nélkül – nyilatkozatát pontosítsa vagy kiegészítse, további magyarázattal lássa el (Nagykommentár a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényhez – szerkesztette: Wopera Zsuzsa).

[57] Az ítéltábla álláspontja szerint a jogi képviselővel eljáró felperesnek alappal kellett gondolnia arra, hogy a kártérítési igénye megnyílásától a perindításig eltelt különösen hosszú – csaknem 12 év – időtartamra figyelemmel az alperesek hivatkozni fognak a követelés elévülésére. Ezt az alperesek meg is tették a 15. és a 21. számú beadványokban. A felperes a 23. sorszámú viszontválaszának 2. oldal 6. bekezdésében (tartalmilag) az elévülés nyugvására hivatkozással cáfolta az anyagi jogvesztést. Ezt az I. rendű alperes a 25. számú beadvány 5. oldal III.3. pontjában, míg a II. rendű alperes a 26. számú beadvány 3. oldal II. pontjában továbbra is vitatták, fenntartva elévülési kifogásukat. A felperes a 31. számú beadványa 4. oldalán megismételte az érveit az elévülés nyugvásával kapcsolatban. A felek tehát megfelelő módon, több alkalommal kölcsönösen kifejtették az elévüléssel, annak nyugvásával vagy esetleges megszakadásával kapcsolatos álláspontjukat, erre az elsőfokú bíróság elegendő lehetőséget biztosított a számukra. A Pp. kommentár fent ismertetett, a joggyakorlat által követett értelmezése szerint ilyen esetben további anyagi pervezetésre nem volt szükség az elsőfokú bíróság részéről, ezért alaptalan a felperes ezt hiányoló fellebbezési hivatkozása.

[58] Az előbbiekre figyelemmel az ítéltábla az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletét a Pp. 382. § értelmében helybenhagyta.

[59] Az eredménytelenül fellebbező felperes a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján köteles az alperesek másodfokú eljárási költségének megfizetésére, amelynek mértékét az ítéltábla a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 4. §-ára figyelemmel a 3. § (2) bekezdésének a) és

b) pontjai, valamint (5) bekezdés alapján állapította meg. A pertárgyérték alapján felszámítható munkadíj 451 270 forint lett volna, figyelemmel azonban arra, hogy a bíróság jogkérdésben döntött, tárgyalás tartása nélkül, az ítéltábla az előzőek szerint felszámítható munkadíjat alperesenként annak 50%-ára, 225 640 forintra mérsékelte a 3. § (6) bekezdés alkalmazásával. A lerótt fellebbezési illeték a felperes terhén marad.

Szeged, 2024. szeptember 25.

Dr. Hámori Attila s.k.

Dr. Dobler László s.k.

Dr. Tolna András s.k.

a tanács elnöke előadó bíró táblabíró